

KARELIA AMMATTIKORKEAKOULU

Muotoilun koulutusohjelma

Outi Vornanen

YMPÄRISTÖTAIDEFESTIVAALIN JULKAISUN ULKOASUN SUUNNITTELU JA TAITTO

Opinnäytetyö | Toukokuu 2014

OPINNÄYTETYÖ
Toukokuu 2014
Muotoilun koulutusohjelma

Sirkkalantie 12 A
80100 JOENSUU
p. 050 311 6317

Tekijä
Outi Vornanen

Nimeke
Ympäristötaidefestivaalin julkaisun ulkoasun suunnittelu ja taitto

Toimeksiantaja
KOLI-ympäristötaidefestivaali/PYRY ry

Tiivistelmä

Opinnäytetyönä suunniteltiin ja toteutettiin KOLI-ympäristötaidefestivaalille julkaisu, jossa pääosassa ovat tapahtumassa vierailleet taiteilijat ja heidän tekemänsä teokset. Tavoitteena oli suunnitella ympäristötaidefestivaalin tapahtumailmeen mukainen raikas ja tyylikäs taidekirja, joka muodostaisi ehjän kokonaisuuden jo tehtyjen materiaalien kanssa.

Projekti käynnistettiin valokuvaamalla festivaalin tapahtumia ja taiteilijoita. Sen jälkeen aloitettiin kirjan ulkoasun suunnittelu. Suunnittelun aluksi perehdyttiin tietoperustana painettuihin taidekirjoihin. Prosessiin kuului myös painotuotteen valmistuksen vaatimuksiin paneutuminen, minkä jälkeen hankittuja tietoja sovellettiin käytännössä taidekirjan suunnittelussa.

Lopputuloksena valmistui 88-sivuinen taidekirja, joka esittelee monipuolisesti kolmivuotisen KOLI-ympäristötaidefestivaalin ensimmäistä tapahtumavuotta 2013.

Kieli
suomi

Sivuja 26
Liitteet 7
Liitesivumäärä 7

Asiasanat
graafinen suunnittelu, taitto, taidetapahtumat, julkaisut, painotuotteet

THESIS
May 2014
Degree Programme in Design
Sirkkalantie 12 A
FI 80100 JOENSUU
FINLAND
tel. 050 311 6317

Author
Outi Vornanen

Title
Layout and Design of a Publication for Environmental Art Festival

Comissioned by
KOLI-Environmental Art Festival/PyRy ry

Abstract

This thesis deals with a publication designed and implemented for KOLI-Environmental Art Festival. The book presents artists that visited the festival and the art works created by them there. The aim of the project was to design an art book that would be similar to the appearance of the whole environmental art festival. The design should be fresh and stylish, creating a harmonious entity together with.

The project started by photographing festival events and artists, after which designing the layout of the book began. In the beginning of the design project earlier printed publications were examined in order to gain a general outlook of printed art books. Manufacturing requirements of print products and especially those of books were also studied, after which the acquired knowledge was adapted practice in designing the art book.

As a final product an 88 paged art book, was created and it widely presents the first year, 2013, of the three year KOLI-Environmental Art Festival.

Language
Finnish

Pages 26
Appendices 7
Pages of Appendices 7

Keywords

graphic design, layout, art events, publications, print products

Sisältö

1	Johdanto.....	5
2	Lähtökohdat.....	6
2.1	KOLI-ympäristötaidefestivaali.....	6
2.2	Viitekehys.....	7
2.3	Projektin aikataulu ja toimintasuunnitelma.....	8
2.4	Lähtökohdat julkaisun suunnitteluun.....	10
3	Taidekirjat.....	11
3.1	Taidekirja, kirjataide ja taiteilijakirja.....	11
3.2	Tehtyihin taidekirjoihin tutustumista.....	12
4	Julkaisun ulkoasun suunnittelu ja taitto.....	16
4.1	Festivaalijulkaisun valmistusprosessi pääpiirteittäin.....	16
4.2	Kuvankäyttö.....	17
4.3	Layout ja esimerkit asiakkaalle.....	17
4.4	Typografia.....	19
4.5	Materiaalivalinnat.....	21
4.6	Sidontatavan valinta.....	23
4.7	Yhteydenpito painoon.....	23
5	Pohdintaa.....	24
	Lähteet.....	26

Liitteet

Liite 1	Kirjan kannet
Liite 2	Pohjoismaiset taiteilijat – osion lähtöaukeama
Liite 3	Aukeama Pohjoismaiset taiteilijat – osiosta
Liite 4	Aukeama Kansainväliset taiteilijat – osiosta
Liite 5	Aukeama Yhteistyöprojektit – osiosta
Liite 6	Aukeama Muut festivaalitapahtumat – osiosta
Liite 7	Aukeama Yhteistyökumppanit – osiosta

1 Johdanto

Opinnäytetyönäni suunnittelin KOLI-ympäristötaidefestivaalin julkaisun ulkoasun ja toteutin teoksen taiton. Kyseessä on lähes satasivuinen kirja, joka esittelee festivaalia ja siellä työskennelleitä taiteilijoita. Toimeksianto tapahtui huhtikuussa 2013, jolloin sain työryhmältä ensimmäisen yhteydenoton ja sovimme työtehtävistäni, sekä laadimme suuntaa antavan aikataulun projektista ja sen toteutuksesta.

Tehtävikseni oli suunniteltu erilaisia töitä, mukaan lukien näyttelyiden toteutusta ja verkon päivitystä. Päätimme pian, että keskittyisin vain festivaalin dokumentointiin valokuvaamalla festivaalilla sekä suunnittelemalla festivaalista ja siellä tehdyistä teoksista sekä vierailleista taiteilijoista kertovan kirjan. Festivaalityöryhmä tahtoi koostaa festivaalin tapahtumat ja henkilöt kokonaisuudessaan kansien väliin, sillä siten vierailleille taiteilijoille jäisi konkreettinen muisto tapahtumasta ja tietoisuus festivaalin olemassaolosta leviäisi ihmisten parissa kirjaa markkinoimalla.

Päätavoitteenani opinnäytetyössäni on tapahtumailmeen soveltaminen taidekirjassa onnistuneesti, sekä itselleni vieraan suuren kokonaisuuden taittaminen taidejulkaisuksi sopivalla ja raikkaalla tavalla jättämällä sivuille myös tyhjää tilaa. Aiemmin tekemäni taittotyöt olivat olleet suppeita ja lähes aina tekstipainotteisia, joten paljon kuvia sisältävä ja painokustannuksiltaan arvoikkaampi kirja on minulle uusi haaste. Tapahtuman henki ja sisältö piti myös saada julkaisuun mukaan unohtamatta graafista ohjeistoa.

Raportissani kerron tarkemmin KOLI-ympäristötaidefestivaalista ja työni toteuttamisesta. Esittelen käyttämiäni työvälineitä, kirjan ulkoasun suunnittelu-prosessia ja julkaisun taittamista. Loppuyhteenvetona pohdin onnistumisia ja epäonnistumisia tässä työssä, sekä mitä tästä projektista opin.

2 Lähtökohdat

2.1 KOLI-ympäristötaidefestivaali

Kolin kylällä ja Kolin lähimaastossa järjestettiin vuoden 2013 huhti-lokakuussa KOLI-ympäristötaidefestivaali ensimmäistä kertaa. Kyseessä on maakunnallisesti merkittävä kolmivuotinen kulttuuriprojekti, jonka tuottaa Ympäristö- ja Yhteisötaide PYRY ry. Yhdistykseen kuuluvat Teijo Karhu, Tuija Hirvonen-Puhakka, Miia Rosenius, Anneli Timonen, Marko Saarelainen ja Anne Pehkonen. Ryhmä vastaa festivaalin suunnittelusta ja toteutuksesta, sekä sen taiteellisesta ja yhteisöllisestä sisällöstä. Anne Pehkonen toimii ensimmäisenä vuotena festivaalin projektivastaavana. Hänen kanssaan pidin eniten yhteyttä ja sovimme kuvausaikatauluista, kun taas Miia Roseniuksen kanssa suunnittelemme kirjaa.

Festivaalilla vieraili lukuisia taitelijoita Suomesta, Pohjoismaista ja Aasiasta. Vierailunsa aikana taiteilija teki ympäristöön omanlaisensa taide-teoksen. Tehdyt teokset ovat erilaisia ja persoonallisia aivan kuten tekijänsäkin. Kolin kylällä oli alkusyksyyn mennessä tehty muun muassa perinneaitaa, muovikukkasommitelmia ja metsään oli kömpinyt oikeankokoinen jääkarhukin. Osa teoksista säilyy ympäristössä jopa ikuisesti, kun taas osa hävisi jo kesän sateiden aikana.

Suurimmat yhteistyökumppanit festivaalille ovat Suomen Kulttuurirahaston Pohjois-Karjalan rahasto, Pohjoismainen Kulttuurirahasto, Pohjois-Karjalan Maakuntaliitto ja Tulevaisuusrahasto, Lieksan kaupunki, Pohjois-Karjalan taide-toimikunta, Kolin Kulttuuriseura ry ja Metsähallitus. Mukana toiminnassa on myös harjoittelijoita useista oppilaitoksista.

Projektin alussa luulin, että taidetta tehtäisiin vain sinne kuuluisalle Kolin huipulle vaelluspolkujen läheisyyteen, mutta suurin osa teoksista sijoittuu Kolin kylälle, satamaan tai läheisiin metsiin. Festivaalin ytimessä on taiteilijaresidenssi Ryy-nänen (kuva 1), jossa viikoittaiset avoimet tapaamistuvat järjestetään ja taiteilijat majoittuivat. Residenssin pihalla on tilaa teosten työstämiseen sekä mahdollisuus aittamajoitukseen ja saunomiseen. Ryy-nänen toimii oikeana kulttuurien

sulattamona, sillä siellä majoilee ja työskentelee yhtäaikaaisesti taiteilijoita monista eri maista festivaalin aikana.

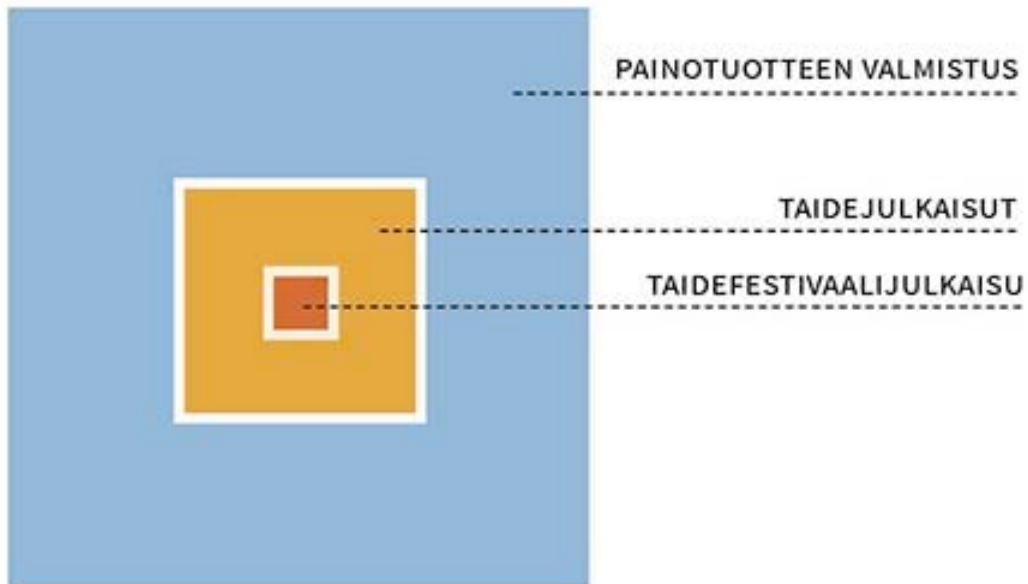
Kuva 1. Valokuva taiteilijaresidenssi-Ryynäsen sisäpihalta.

2.2 Viitekehys

KOLI-ympäristötaidefestivaalin julkaisu on painettava kirja. Siksikin on tärkeää, että teen oikeita päätöksiä valmistaakseni luettavuudeltaan toimivan, visuaalisesti kiinnostavan ja materiaalivalinnoiltaan onnistuneen painotuotteen. Tähän tavoitteeseen päästäkseni minun on tehtävä taustatyötä painomateriaaleista, typografiasta ja kaikista muista tekijöistä, jotka vaikuttavat painotuotteeseen ja sen toimivuuteen, sekä miellyttävään lukukokemukseen. Koska minulla on enemmän kokemusta painoalasta kuin asiakkaallani, sovimme että toimin yhteys-henkilönä painojen kanssa.

Koska taitan itselleni vierasta painotuotetta, taidejulkaisua, on tärkeää tutustua jo olemassa oleviin taidekirjoihin. Löytyykö kaikille taidekirjoille yhteistä punaista lankaa, vai ovatko kaikki aivan uniikkeja? Millaiset marginaalit toimivat parhaiten, miten kuvat kannattaa sommitella sivuille ja millaista sisältöä niissä ylipäänsä on? Työn kannaltani on myös tärkeää selvittää, onko olemassa erityi-

sesti omaan aiheeseeni läheisesti liittyviä taidetapahtumakirjoja vai joudunko tutustumaan pääpiirteittäin kaikenlaisiin taidekirjoihin koskien taidesuuntauksia, taiteilijoita ja näyttelyitä. Viitekehys (kuva 2) muodostuu siis painotuotteen valmistuksesta, taidejulkaisuista ja taidefestivaalijulkaisuista.

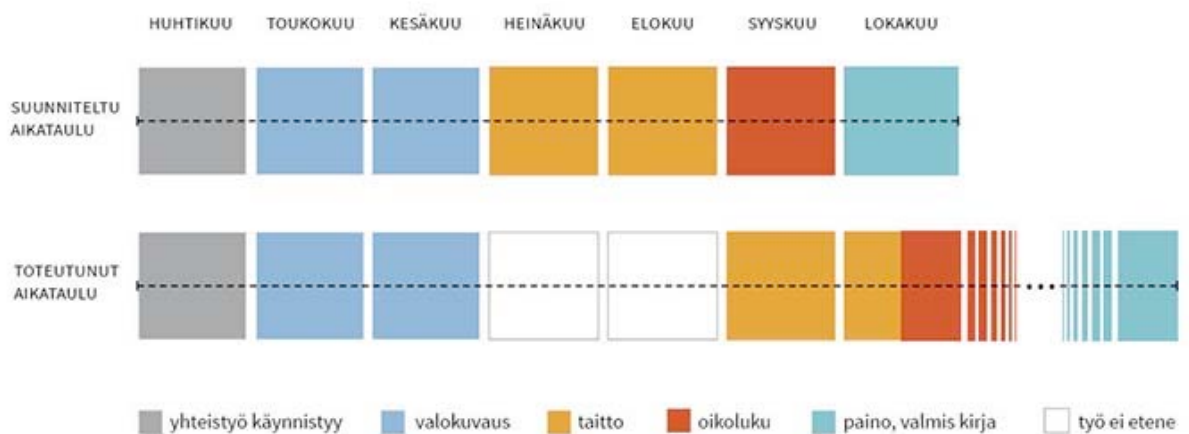
Kuva 2. Havainnollistava kuva viitekehyksestä ja sen painopisteistä.

2.3 Projektin aikataulu ja toimintasuunnitelma

Huhtikuussa 2013 yhteydenoton saatuni sovimme työtehtävistä asiakkaan kanssa. Teimme valokuvaustani koskevan sopimuksen, jossa määriteltiin kuvaajan ja tilaajan oikeudet ja velvollisuudet, sekä tästä soveltaen muokattavan pohjan, jota muutkin kuvaajat voisivat käyttää. Sovimme, että kävisin viikoittain Kolilla kuvaamassa asiakkaan ilmoittamina päivinä kesäkuun loppuun saakka. Ympäristötaidefestivaalin työryhmä päätti, että kirjan tekstit tulisivat suoraan taiteilijoilta itseltään, ja heille annettiin viimeiseksi päivämääräksi 30.6.2013. Tuolloin tekstien tulisi olla työryhmällä, joka katsoisi ne läpi ja toimittaisi ne minulle taittovalmiina. Aikatauluun tuli kuitenkin lykkäys, sillä taiteilijat toimittivat tekstinsä myöhässä ja suurin osa teksteistä oli minulla vasta elokuun viimeisellä viikolla. Valokuvat minulle pystyttäisiin toimittamaan vasta syyskuun ensimmäisillä viikoilla, sillä työryhmän tuli karsia ja valita jokaista taiteilijaa koskien kaikkien kuvaajien kuvamateriaali.

Jotta julkaisun valmistusprosessi pysyisi yksinkertaisena, päätin työryhmän kanssa yhdessä, että heillä on yksi vastuhenkilö kuuden henkilön ryhmän sijaan. Miia Rosenius koosti taiteilijoiden tekstit, suomensi tai käänsi ne englanniksi tarvittaessa ja toimitti minulle taitettaviksi. Myös valokuvien esivalinnan tekisi hän, jättäen minulle kuitenkin lopullisen päätösvallan kuvien käytöstä ja lopullisesta valinnasta. Kirjan edetessä lähettäisin aina kevytvedoksen Miialle katsottavaksi ja hän kommentoisi, mikäli jokin olisi pielessä tai ei miellyttäisi. Päätimme laittaa vedoksen muulle festivaalityöryhmälle vasta lähes valmiina ja jo Miian hyväksymänä, jotta välttyisimme lukuisilta korjauskierroksilta.

Alkuperäisen aikatauluni (kuva 3) mukaan minulla olisi ollut kirjan työstöön aikaa heinäkuusta syyskuun loppuun, jolloin lokakuu olisi ollut aikaa oikolukuun. Pääsin kuitenkin tekemään varsinaista taittoa vasta syyskuussa, ja tavoitteena oli edelleen saada julkaisu valmiiksi lokakuun loppuun mennessä.

Kuva 3. Ylempi jana suunnitellusta aikataulusta ja alempi toteutuneesta.

Lokakuussa kirjan ollessa melkein valmis, työryhmä tiedotti minulle, ettei julkaisua voidakaan vielä painaa ja asia jätetään hautumaan mieliin. Kirja painettaisiin vasta myöhemmin kun rahoittajia on saatu tarpeeksi ja kirja on käytetty projektin ulkopuolisilla henkilöillä arvioitavana ja luettavana.

2.4 Lähtökohdat julkaisun suunnitteluun

Projektin alussa keskustelimme festivaalityöryhmän kanssa kirjan sisällöstä, rakenteesta ja ulkoasusta. Tärkein toive asiakkaalta oli, että kirjassa taiteilijat olisivat pääosassa. Itse ehdotin ensimmäiseksi kolmea aukeamaa per taiteilija, mutta pian kuulin budjetin rajoittavan sivumäärää merkittävästi. Jokaiselle taiteilijalle tulisi kirjaan siis vain yksi aukeama, jossa olisi henkilötietoja, tekstiä ja kuvia KOLI-ympäristötaidefestivaalilla tehdystä teoksesta ja valmistusprosessista. Pohdimme myös, tekisimmekö kirjan suomeksi ja painaisimme englanninkielisen version erikseen vai olisiko kirja vain englanniksi. Koska festivaali toimi ulkopuolisilla rahoittajilla ja kustannukset tulisi karsia kohtuullisiksi, päätimme tehdä yhden version, jossa olisi englanti ja suomenkieli samassa.

Ulkoasua ja kirjan muotoa alustavasti miettiessäni pidin vaakamallista A4-sivua hyvänä taidekirjaan sen monipuolisten mahdollisuuksien vuoksi. Vaakasuora-kaide on helppo malli ihmissilmälle vähäisen silmien liikuttelutarpeen vuoksi, mutta lukijalle tällainen sivumalli voi olla muuten hankalahko käsitellä. Painoarkkimittojen koosta riippuen tällainen vaakamalli saattaisi olla myös yllättävän kallis, mutta taittajan näkökulmasta vaaka olisi helppo ja mielekäs pinta. Arkkikokoa asiakkaan kanssa yhdessä mietittyämme päädyimme neliöön, sillä tapahtumailmeessä on käytetty neliöitä ja tämä mahdollistaisi helposti myös ilmeen soveltamisen kirjassa. Neliöarkki voi olla taittajan kannalta mielenkiintoinen pinta, sillä se antaa monipuoliset mahdollisuudet sekä vaaka- että pystykuvien käyttöön, kun taas etenkin pystysivu voi olla rajoittava tekijä kuvankäyttöön (Loiri & Juholin 1998,61–62). Vaaka- ja pystymallisia taidekirjoja olen eläessäni nähnyt paljon, mutta harvemmin neliöitä. Tämä harvinaisempi sivumalli pääsisi siis tuotantoon.

3 Taidekirjat

3.1 Taidekirja, kirjataide ja taiteilijakirja

Yleensä taidekirjasta puhuttaessa tarkoitetaan kirjaa, joka käsittelee tavalla tai toisella taidetta. Esimerkiksi kirjakaupassa tai kirjastossa voi olla oma osasto taidekirjoille, mutta kun valikoimaa katsoo tarkasti, kirjat voivat olla hyvin erilaisia ulkoasultaan ja sisällöltään. Taidekirja voi olla keskittynyt esimerkiksi yhden taiteilijan tuotantoon, yhden aikakauden taiteilijoihin, tiettyyn tekniikkaan, teemaan tai taidenäyttelyyn. (Eräpuu 2011,68.)

Kirjataiteella tarkoitetaan kirjamuotoilua ja visuaalista viestintää, jossa tavoitteena on tehdä ulkonäöltään näyttävä kirja. Suomessa Kirjataiteen komitea valitsee vuoden kauneimmat kirjat (Eräpuu 2011,68). Kirjataiteen tavoite on tukea ja palvella sanan ja tekstin välittymistä (Ahola, Nylander, Purto, Torikka & Valkonen-Goldblatt 2007, 7). Kirjataide syntyi 1800-luvulla painotekniikan kehittyessä teollistumisen myötä, kun aikaa vapautui myös painotuotteen ulkoasun suunnitteluun teknisen puolen helpottuessa ja nopeutuessa (Kuusela 2004, 11).

Taiteilija voi myös toteuttaa taideteoksensa kirjan muodossa. Tuolloin puhutaan taiteilijakirjasta (kuva 4). Käsite on hankala määritellä tarkasti, sillä taiteilijakirja rikkoo perinteisen kirjan sääntöjä ja kokeilee rajoja. Kun liikutaan kuvataiteen ja kirjallisuuden välimaastossa, teos voi olla lähes mitä vain ja haastaa perinteisen kirjan käsitteen täysin. Teos voi olla perinteinen sidottu kirja ja koostua esimerkiksi vedoksista, mutta muoto voi olla vaikka peltilaatikkokin. Taiteilijakirjat voivat olla käsintehtyjä yksittäiskappaleita tai painettuja pieneriä. (Eräpuu 2011,69–72.)

Opinnäytetyönäni toteuttaisin siis ensimmäisenä mainitun taidekirjan, sillä teoksessa esitellään KOLI-ympäristötaidefestivaalia ja tapahtuman satoa.

Kuva 4. Biblioteko-kirjassa esitellään tehtyjä taiteilijakirjoja.

3.2 Tehtyihin taidekirjoihin tutustumista

Jotta tiedostaisin paremmin taidekirjan ominaiset piirteet, aloin tutustumaan olemassa oleviin taidekirjoihin. Koska varsinaisia taidefestivaali- tai -tapahtumakirjoja ei löytynyt, tutustuin kirjoihin joissa esiteltiin esimerkiksi yksittäiseen näyttelyyn kuuluvia töitä, yhden taiteilijan tuotantoa tai yhteen teemaan liittyvien useiden taiteilijoiden teoksia. Tutkin näistä kirjoista, kuinka monikielisyys on ratkaistu, montako sivua on, mikä on sivukoko, minkä kokoiset marginaalit ovat, millainen typografia on suhteessa sisältöön sekä kirjan henkeen, ja miten kuvat on rajattu ja sommiteltu taittoon. Erityisesti useita eri taiteilijoita esittelevät kirjat pääsivät tiukan tutkailun alle, kun etsin ratkaisuja eri taiteilijoiden esittelyyn ja mahdolliseen luokitteluun. Erittelen seuraavaksi muutaman tarkastelemani kirjan ominaisuuksia ja piirteitä, jotta selviää, mihin kiinnitin erityisesti huomiota. Valitsin esiteltäväksi mielestäni hyvin erilaisia kirjoja, sillä halusin tuoda esille tehtyjen kirjojen monipuolisuutta ja vaihtelevuutta. Mukana on niin pehmeää kuin kovaa kantta, sekä minimalistista että rönsyilevää ulkoasua. Ensimmäinen kirja esittelee yhtä taiteilijaa, kun taas toiseen on sisällytetty monia taiteilijoita joilla on yhdistävänä tekijänä kilpailu. Viimeisessä teoksessa punaisena lankana on kansantaide ja itse tekeminen. Ytimeltään kirja on hyvin erilainen kuin kaksi aiempaa.

Taidegraafikko Outi Heiskasta esittelevä kirja (kuva 5) on 205-sivuinen kovakantinen teos, jonka sivukoko on 200 x 200 mm eli neliö. Kirjassa kerrotaan erittäin tarkasti Heiskasen elämänvaiheista ja historiasta, työurasta, tyylin kehitymisestä ja teosten kasvusta. Ensin esitellään tiettyä aihetta, kuten yhtä elämänvaihetta, jonka jälkeen on muutamia sivuja kuvia Heiskasen teoksista tähän kyseiseen ajanjaksoon liittyen. Kirjassa on suomen-, ruotsin- ja englanninkieliset osiot peräkkäin, jokainen oman näyttävän lähtösivunsa takana. Kuvat ovat jokaisessa osiossa erilaiset. Yleensä teoksessa kuvat ovat saaneet paljon tilaa ympärilleen, ja ne ovat taiteilijasta tai täysin valmiista teoksista otettuja valokuvia. Kuvat ovat sivuilla keskitettyinä ja usein yksin kuvan alle keskitettyjen kuvatekstien kanssa.

Leipätekstinä on groteski ja otsikoissa antiikva. Antiikvakirjaimiin kuuluu vaakasuorat päätteet ja erivahuiset kirjainten viivat, kun groteski puolestaan on päätteetön ja lähes tasapaksu viivoiltaan (Itkonen 2007, 11). Sivulla ylämarginaali on 25 mm, ulkoreunassa 30 mm ja alhaalla 35 mm. Sisäreunoissa marginaalia on jopa 60 mm, mikä on tavallisesta poikkeavaa. Keskitetyt kuvat muodostavat satunnaisia poikkeuksia näihin yllämainittuihin mittoihin. Kirjan yleisilme on mielestäni perinteinen ja muistuttaa etäisesti jopa vanhoja satukirjoja. Taitossa on tehty kuitenkin leikitteleviä ratkaisuja, mikä lieventää vaikutelmaa ja tuo sivuille nykyaikaisen vivahteen.

Kuva 5. Taiteilija Outi Heiskasesta kertovan kirjan kansi ja aukeamia.

Ars Fennica 2009 on 126-sivuinen kirja joka esittelee kyseisen vuoden kilpailuehdokkaita (kuva 6). Sivukoko on vaakamallinen A4, ja sivut on taitettu ilmastavasti. Jopa kokonaisia valkoisia sivuja löytyy. Jokaisella taiteilijalla on oma näyttävä lähtösivu, jonka jälkeen on teoskuvia ja syvällisesti taiteilijaa esittelevä teksti. Kirja on kaksikielinen. Suomenkieli on mustalla ja englanti sinisellä tekstillä, ja tekstipalstat ovat peräkkäin tai rinnakkain samalla sivulla. Leipäteksti on antiikva ja otsikot groteskeja. Otsikoiden ja leipätekstin välillä on vahva kontrasti, mikä luo hyvää rytmiä taittoon. Kirja on kovakantinen ja kansi on tyylikäs valkoisine kohopainatuksineen. Marginaalit vaihtelevat sisällön mukaan, mutta ylämarginaali ja ulkomarginaali leipätekstin ohessa ovat aina 10 mm eli aika niukasti. Alareunassa marginaali saattaa olla jopa 75 mm, mikä on todella paljon ja luo sivuille tilantuntua. Yleisilmeeltään kirja on tyylikäs, raikas ja moderni.

Kuva 6. Ars Fennica 2009 – ehdokkaita esittelevän teoksen kansi ja aukeamia.

Itseoppineiden taiteilijoiden teoksia esittelevä Kaikilla mausteilla ite (kuva 7) on 64-sivuinen pehmeäkantinen kirja. Sivukoko on 230 x 250 mm eli pystymalli. Kirjassa on ensin teostyyppin esittely, jonka jälkeen esitellään tyyliä toteuttava taiteilija ja hänen teoksiaan. Sivut on taitettu täyteen tekstiä ja kuvia eri tekstityylejä käyttäen, mikä tekee kirjasta hiukan harrastelijamaisen ja siivottomankin, mutta se saattaa olla hyvin tiedostettu valinta kirjan sisällön tukemiseksi. Leipäteksti ja otsikot ovat antiikvaa, ingressit groteskillä. Marginaalit vaihtelevat sisällön mukaan, mutta yläreunassa se on 30 mm ja ulkoreunassa 15 mm, eli melko vähän. Yleisvaikutelma on lämminhenkinen, rönsyilevä ja omaan mieleeni hui-

kan epäsiisti. Koska kyseessä on kansantaidekirja, ilme sopii kontekstiinsa kuitenkin hyvin. Mikäli samalla ilmeellä olisi tehty mitä tahansa muuta aihetta käsittelevä kirja, uskottavuus kärsisi hieman.

Kuva 7. Kaikilla Mausteilla ite – kirjan kansi ja aukeamia.

Kirjojen tarkastelu vahvisti entisestään mielipidettäni siitä, että neliö olisi tekemääni kirjaan oikea muoto. Kirjan tulisi tuntua sopivalta lukijan kädessä. Se ei saisi olla liian raskas ja hankalalukuinen. Marginaaleihin ei voisi laittaa järjettömiä määriä, sillä asiakas ilmoitti tekstien olevan melko pitkiä ja kaikki tila tulisi tarpeen. Haluaisin kuitenkin sen verran suuret marginaalit, etteivät sormet haittaa kirjaa kannatellessa lukemista. Itse miellyin selkeään ja ilmavaan taittoon näkemissäni kirjoissa, ja päätin tavoitella samaa, sillä uskoin sen palvelevan paremmin tavoitettani tehdä yksinkertainen ja toimiva taidejulkaisu kuin täyteen ahdetut ja pienillä marginaaleilla taitetut sivut. Tukkoinen taitto täysine sivuineen ei mielestäni anna valokuville niiden ansaitsemaa huomioarvoa, sillä ympärillä oleva muu materiaali vähentää kuvien tehoa. Havainnoinnin jälkeen aloin miettimään ominaisuuksia ja puntaroimaan vaihtoehtoja omaan taittooni.

4 Julkaisun ulkoasun suunnittelu ja taitto

4.1 Festivaalijulkaisun valmistusprosessi pääpiirteittäin

Ennen ensimmäistä tapaamistamme luulin pääseväni suunnittelemaan kirjan lisäksi myös koko tapahtuman ilmeen, mutta kävikin pian ilmi, että visuaalinen ilme oli jo tehty. Minulle jäisi vain kirjan suunnittelu sekä jo tehdyn ilmeen soveltaminen siinä. Tapahtuman logo oli jo olemassa, samoin graafisen ohjeiston tapainen oli jo koostettu. Ohjeisto oli suuntaa antava ja kuulemma sovellettavissa, mutta siinä nimettiin yleisimmin käytetyt fontit ja tapahtuman värit. Myös esitteitä ja tapahtuman mainoksia sekä julisteita oli tehty, joista näkyi hyvin millainen on festivaali-ilmeen linja.

Toukokuusta kesäkuun loppuun kävin Kolilla kuvaamassa vierailevia taiteilijoita. Kuvasin taitelijoita ja heidän työskentelyään, eli pääsin tutustumaan lukuisiin eri ihmisiin ympäri maailmaa. Kuvatessa pidin mielessäni, että kuvia käytetään kirjassa. Tein alustavaa ideointia jo kuvausvaiheessa. Varhaisessa vaiheessa päätin kuitenkin, etteivät valokuvat nouse opinnäytetyöni päätarkastelun kohteeksi, vaan ne toimivat kirjassa vain kuvitustapana ja työvälineenä.

Kuvausten päätyttyä aloimme suunnitella kirjaa, jonka formaatiksi oli jo aiemmin päätetty neliösivu. Ensin tein muutamia layouteja, jotka käytin asiakkaalla kommentoitavana, ja otin jatkotyöstöön yhden tyylin. Tämän jälkeen aloin taittamaan sivuja työryhmältä saamallani aineistolla. Taitossa käytin festivaalin värejä ja sovelsin ilmettä kirjaan sopivaksi, käyttäen säännöllisin väliajoin vedoksia hyväksyttävänä. Kirjan eri osioihin syntyi värikoodit, jotta kirjan selailu olisi mielekkäämpää ja kokonaisuuden hahmottaminen helpompaa. Päätin painomateriaalit ja pyysin useista painotaloista tarjouksia. Kirjan valmistusprosessi oli hitaampi kuin olimme kuvitelleet ja myöhästyi aikataulusta aineiston viivästymisen ja oikolukukierroksien vuoksi. Rahoitus oli kuitenkin edelleen auki, eli myöhästymisen ei sinänsä haitannut mitään.

4.2 Kuvankäyttö

Asiakas toivoi alkukesästä, että kuvaisin myös taiteilijoiden koko prosessia Koliilla, enkä vain valmiita teoksia. Oli tärkeää dokumentoida valmistusvaiheet, käytettyjä työkaluja ja taiteilijan tunnelmia. Taidefestivaalilla oli myös muita kuvaajia, joten tämä laaja dokumentointi ei ollut onneksi vain minun vastuullani. Tiesimme siis kirjassa käytettävän kaikkien kuvaajien kuvia, mikä tarkoitti myös valtavaa kuvamäärää ja tiukkaa karsintaa.

Päätin että teoskuvat olisivat taitossa aina oikealla sivulla ja tekstit vasemmalla, jotta kokonaisuus pysyisi selkeänä ja ryhdikkäänä. Äkillinen rytmin vaihdos saattaisi sekoittaa lukijaa, ja sitä tahdoin välttää. Oikealle sivulle tulisi suurimpana kuva valmiista teoksesta, sekä pienempiä kuvia itse teoksen valmistuksesta ja yksityiskohdista. Tapahtumailmeessä oli käytetty neliöitä, joten nuo pienet prosessikuvat olisivat tilan salliessa myös neliöitä. Näin yhteinen muotokieli säilyisi myös koko kirjan läpi. Vasemmalla sivulla olisi taiteilijan kasvokuva sekä perustiedot, kuten nimi syntymävuosi, kotimaa ja ammattinimike.

4.3 Layout ja esimerkit asiakkaalle

Pidimme asiakkaan kanssa palaverin ennen varsinaisen taiton aloittamista, ja sovimme kirjan jaettavaksi eri osioihin taiteilijoiden mukaan. Seuraavaksi aloin tehdä raakavedoksia sivun layoutista (kuva 8) ja miettiä gridiä, joka on tärkeä suunnittelupohja ja asemointiruudukko taitossa. Se auttaa pitämään yhtenäisen linjan läpi painotuotteen. (Lyytikäinen & Riikonen 1995,12–13.)

Marginaalien toimivuuteen tutustuin jo aiemmin olemassa olevia taidekirjoja tarkastellessani, joten halusin mahdollisimman paljon tilaa omassa taitossani. Joissain kirjoissa marginaalit olivat olleet pienet, mikä teki ahtaan vaikutelman, ja tavoittelin päinvastaista. Ylisuuret tai – pienet marginaalit vaikuttavat aina teennäisiltä ja vaikeuttavat usein lukemista (Loiri & Juholin 1998, 69). Taiteilijoiden taitettavat tekstit olivat enimmäkseen todella pitkiä ja kaksikielisyys toi oman haasteensa. Sommittelin muutamia tekstejä sivuille tässä vaiheessa typografiaan vielä keskittymättä, ja päädyin 20 mm:n marginaaleihin sivun joka

reunaan. Näin vaikutelma olisi väljätkö ja käsille olisi tilaa kirjan kannatteluun ilman peukaloiden tekstin peittämistä.

Seuraavaksi pohdin, miten kuvia voisi käyttää sivuilla. Olisiko niidenkin noudatettava orjallisesti samoja marginaaleja vai voisivatko kuvat jatkaa paperin reunoihin saakka? Kokeilin erilaisia ratkaisuita ja löysin mieleisen vaihtoehdon. Kun kyseessä olisi taideteos, josta prosessikuvia ei ole tärkeää laittaa, kokonainen kuvasivu olisi näyttävä ja toimiva ratkaisu. Muuten kuvat menisivät aina sivun oikeaan reunaan saakka luoden dynaamisuutta ja jatkuvuuden tunteen. Vaikutelma siitä, että kuva jatkuu pidemmälle, mahdollistaa kuvitelman siitä että samalla hetkellä tapahtuisi muutakin joka ei näy juuri tässä kuvassa (Loiri & Juholin 1998, 69). Ympäristötaidefestivaali tapahtui ulkona avarassa tilassa, ja mielestäni tällainen kuvankäyttö tukee sitä paikanpäällä koettua tilantuntua ja ilmaa. Teos ja prosessi ympäristössä ovat muuttuvia ja olosuhteiden mukana eläviä, joten kehystämätön ja jatkuva kuva aivan kuin symboloivat tätä kahlitsemattomuutta ja muuntumista.

Kuva 8. Raakavedoksia ja kuvankäytöllisiä kokeiluja.

Koska kirja jaettaisiin osioihin, suunnittelin pohjan kategorian lähtöaukeamaksi. Aukeamat olisivat eriväriset, ja samaa väriä käytettäisiin myös sivunumeron alla neliönä, sekä taiteilijan nimessä. Näin kirjan nopea selailu olisi helpompaa, kun sivut ovat kauttaaltaan värikoodattuja. Väreinä käytin ohjeistossa määritettyjä

värejä, tosin myöhemmin otin lisäväreiksi harmaan ja turkoosin (kuva 9), jotka sopivat maanläheiseen palettiin hyvin. Kokeilin aluksi turkoosin tilalla ruskeaa, mutta kokonaisuus oli liian tunkkainen ja lisäsin siniselle kaveriksi turkoosin.

Kuva 9. Julkaisun väripaletti ja CMYK-arvot.

4.4 Typografia

KOLI-ympäristötaidefestivaalin ilmeen suunnittelija oli määrittänyt käytettäväksi Trebuchet MS fontin, tosin vaihtoehtoisesti voisi käyttää Verdanaa. Alun perin nämä molemmat fontit ovat suunniteltu näytöltä luettaviksi, joten suhtauduin hieman skeptisesti taittaessani kirjaa näillä fonteilla. Molemmissa on vain vähän leikkauksia ja kummassakaan ei ole esimerkiksi ohuita leikkauksia ollenkaan. Mielessäni olivat vahvat typografiset kontrastit otsikoiden ja leipätekstin välillä, joten jouduin joustamaan tästä haaveesta aluksi runsaiden leikkausten puutteessa.

Suomenkielinen ja englanninkielinen osuus tulisi erottaa toisistaan helposti, jotta lukija löytää hetkessä oikean kielen. Suomi saisi ulkoasukseen 9 pt Verdana regularin ja otsikoihin 18 pt boldin. Molempien tekstivärinä olisi 100 % musta. Englanninkielisten osuuksien tulisi muistuttaa suomea, mutta erottua samalla kuitenkin selkeästi, joten käytin samoja tyylejä kuin edellä, vaihtaen leikkaukset italiceiksi ja tekstivärin 80 % mustaksi. Muissa otsikkotasossa englanti erottuisi joko värinsä tai italic-leikkauksen ansiosta niin, että kirjan lukijan silmät hakeutuvat automaattisesti jo ennalta tuttuun ja oletettuun tyyliin ja merkintätapaan.

Kirjan tekstit olivat pitkiä ja näillä ohjeiston fonteilla minulla oli suuria vaikeuksia saada sisältö sopimaan sivuille. Leipätekstin pistekokona oli jo 9, mikä on suosi-

tuksen alaraja hyvän luettavuuden kannalta, eli tekstiäkään ei voinut pienentää. Muitakaan säätöjä minulla ei ollut enää kokeilematta tilanteen pelastamiseksi, joten kysyin asiakkaalta, voisinko kokeilla muita fontteja. Sain luvan uuden fonttiperheen etsintään, mikäli se olisi onnistumisen kannalta välttämätöntä. Jotta tulevien vuosien kirjoissa säilyisi sama tyyli taittajasta huolimatta, olisi tärkeää että käyttäisin ilmaisfonttia, jonka kuka tahansa voisi ladata netistä käyttöönsä. Maksullisia fontteja ei pienillä organisaatioilla ole välttämättä vara ostaa, ja tällaista käyttäessäni riskeeraisin yhtenäisyyden kirjasarjan kirjojen välillä.

Antiikvat eli päätteelliset kirjaimet on yleisesti todettu helppolukuisemmiksi kuin groteskit eli päätteettömät, sillä vaihtelevat viivanpaksuudet ja päätteet ohjaavat silmää. En halunnut kuitenkaan vaihtaa kirjaan niin selkeästi erilaista kirjasinta, vaan päätin etsiä luettavuudeltaan hyvän groteskin. Geometriset groteskit ovat luettavuudeltaan heikoimpia, sillä kirjaimet muistuttavat erittäin vahvasti toisistaan. (Itkonen 2007, 72). Vertasin kirjasimia ohjeistossa määritettyihin (kuva 10) ja etsin hengeltään samanlaista kirjasinperhettä. Vaatimuksina olivat useat leikkaukset ja samankaltaisuus aiemmin käytettyjen fonttien kanssa.

Lopulta löysin Source Sansin, jossa on monia leikkauksia ja muutoinkin erinomainen vastaavuus asettamiini toiveisiin ja tarpeisiin. Kirjaimet ovat muodoltaan hyvin samanlaisia kuin Verdanassa ja yleisilme pysyisi siten samana, eikä KOLI-ympäristötaidefestivaalille tehty muu materiaali erottuisi typografisesti liikaa kirjasta. Vaihdoin suomenkieliset osuudet lightiin ja englannin light italiciin. Otsikkotasot muuttuivat boldista paksumpaan blackiin. Näillä muutoksilla saavutin myös jo alussa haaveilemani typografiset kontrastit eri tekstityylien välille, sekä vähemmän tilaa vaativan fonttiperheen ansiosta taiteilijoiden tekstit mahtuisivat mainiosti kirjan sivuille saaden ilmaa ympärilleen.

Kuva 10. Graafisen ohjeiston fontit ja valitsemani Source Sans

4.5 Materiaalivalinnat

Yksi tärkeimmistä tekijöistä painotuotteessa on materiaali. Paperin valinta vaikuttaa etenkin tuotteen ulkonäköön vahvasti, mutta myös luettavuuteen, kuvien toistettavuuteen, käyttöominaisuuksiin ja -kestoon, jälkikäsittelyyn ja kustannuksiin. Tekstin ja kuvien määrä vaikuttaa siihen, valitaanko matta vai kiiltävä paperi. Kuvien kannalta paras vaihtoehto on kiiltäväpintainen päällystetty paperi, joka tuo kuvien värit ja toiston parhaiten esille. Kiiltävä paperi muodostaa myös heijastuksia, mikä tekee leipätekstin lukemisesta hankalaa. Siksi tekstipainotteisiin painotuotteisiin tulisi valita matta paperi, mikä on myös tyylikkään näköinen. Silkkipintaisiakin papereita on olemassa ja ne sopivat sekä kuvia että tekstiä sisältävän tuotteen materiaaliksi, koska teksti säilyy helppolukuisena ja kuvien värinosto pysyy kelvollisena, tosin himmeämpänä kuin kiiltävällä paperilla. Paperin väri vaikuttaa myös ilmeeseen ja toimivuuteen. Paljon tekstiä sisältävään painotuotteeseen kannattaisi valita hieman kellertävä matta paperi, koska silloin mustan tekstin luettavuus on parhaimmillaan. Musta teksti täysvalkoisella paperilla muodostaa liian kovan kontrastin silmälle ja tuolloin luettavuus kärsii. Laadukas värikuvien toisto vaatii vuorostaan täysin valkoisen ja kiiltäväpintaisen paperin. (Loiri & Juholin 1998, 179–180.)

Koska KOLI-ympäristötaidefestivaalin kirjassa on sekä tekstiä että kuvia, paperin tulisi olla silkkipintainen hyvän luettavuuden ja kuvien värinoston kannalta. Selailin paperinäytteitä ja käsiini osui lopulta MultiArt Silk, joka palvelisi sekä tekstiä että kuvia ominaisuuksiltaan. Oikean materiaalin löydyttyä tulisi päättää sivujen paksuus, eli käytettävän paperin paino. Jotta suuret kuvapinnat eivät näkyisi sivujen läpi, olisi tärkeää että sivujen opasiteetti olisi sopiva. Lyytikäisen mukaan opasiteetti, eli sivujen läpinäkyvyys tarkoittaa siis sitä, että näkykö paperin toiselle puolelle painettu kuva lävitse. Mitä arvokkaampi painotuote on kyseessä, on tärkeää että sivuissa on riittävän suuri opasiteetti. (Lyytikäinen 1995, 64.)

Kirjan sivut eivät saa siis tuntua liian ohuilta lerpuilta käsissä, eivätkä ne saa olla aivan liian paksut, jolloin monisivuisen kirjan lukeminen olisi kömpelöä ja kirja oli aivan turhan paksu ja raskas kannatella. Etsin paperia, joka tuntuisi kä-

sissä miellyttävän jämäkältä, olisi kuitenkin taipuisa ja opasiteetti olisi hyvä. Päädyin valitsemaan kirjan sisäsivuihin MultiArt Silk 115 g/m² paperin.

Koska budjetti on melko pieni, kirjasta tehdään pehmeäkantinen. Pehmeät kannet painetaan yleensä kartongille, jonka vahvuus on 170–280 g/m² (Toro 1999, 47). Tarkastelin erilaisia kartonkeja ja etsin jotain hieman erilaista, maanläheistä ja tunnelmaltaan lämmintä materiaalia. Lopulta löysin Conqueror Laid Orangen (kuva 11), joka on oranssi läpivärjätty kartonki tikapuutekstuuurilla. Kansien tulisi olla jämäkät ja ehdottomasti paljon paksummat kuin sisäsivut, joten valitsin paperin painoksi 300 g/m², joka on myös kyseisen paperin maksimipaino.

Kuva 11. Kansiin valittu oranssi kartonki sekä muut väri vaihtoehdot.

Koska materiaali saattaisi olla hieman kalliimpaa kuin yleisempi valkoinen sileä kartonki, pohdin kansipainatusta lähtökohtanani edullisuus. Neliväripainaminen on paljon kalliimpaa kuin yhdellä värillä painaminen, ja pohdin voisiko kannet painaa vain yhdellä värillä tähän oranssiin kartonkiin. Painoväriä pohdittuani päädyin valkoiseen, sillä se toisi sisäsivujen raikkautta myös kansiin. Samaa kartonkia on myös muissa murretuissa maanläheisissä sävyissä. Mielestäni tulevien vuosien KOLI-ympäristötaidefestivaalin julkaisut voisi painaa näille muille väri vaihtoehdoille, jolloin kirjoista muodostuisi näyttävä kokonaisuus ja yhtenäinen kirjasarja.

4.6 Sidontatavan valinta

Kirjaa tehdessä tulee suunnittelijan päättää myös miten kirjan pääty sidotaan. Monisivuiseen kirjaan voi käyttää ompelusidontaa (lankasidonta), jossa nimensä mukaisesti arkit ommellaan yhteen. Yleensä tätä tapaa käytetään kovakantisissa kirjoissa ja menetelmä on myös kalliimpi kuin muut tavat. Nykyään yleisin sidontatapa on hakasidonta eli stiftaus, joka tehdään metallihakasilla kiinnittäen. Tämä tapa sopii ohuisiin painotuotteisiin, kuten lehtiin ja vihkoihin, eli taidejulkaisuun sitä ei voinut käyttää. Toinen yleinen tapa on liimasidonta, jota kannattaa käyttää kun sivumäärä kasvaa eikä stiftaus enää toimi. Liimasidonnan kestävyys voi vaihdella painopaikasta riippuen, ja aukeamat eivät aukea liimauksen vuoksi täysin kokonaan. Liimalankasidonta on vuorostaan lanka- ja liimasidonnan yhdistelmä ja kestävämpi vaihtoehto kuin pelkkä liimasidonta, missä myös aukeamat aukeavat kokonaan. Tarjolla on myös erilaisia rengas- ja kierresidontoja, mutta ne eivät ulkonäkönsä vuoksi sovi tekemääni taidekirjaan. (Loiri & Juholin 1998,154–155.)

4.7 Yhteydenpito painoon

Kirjan budjetti ei ollut selvinnyt huhti-lokakuun aikana lainkaan, ja rahoitus oli auki. Jotta rahoittajia saataisiin, piti tarvittavan rahamäärän olla selvillä, mutta kustannusten tulisi silti olla kohtuulliset. Aloin etsiä julkaisuumme sopivia kirjapainoja ja lähettää heille tarjouspyyntöjä. Sivumäärä oli vahvistunut kaikkien aineistojen saavuttua ja tarvittavat materiaalivalinnat olin tehnyt jo aiemmin. Pyysin muutamista painoista tarjoukset ja sain monenlaisia vastauksia ja osa ei vastannut lainkaan. Moni paino jätti tarjouksen tekemättä joko materiaalin ja painokoneen yhteensopimattomuuden vuoksi tai liimalinjan puuttumisen takia. Valitsemani sidontatapa ja kansimateriaali valkoisine painatuksineen asettivat siis yllättävän suuret haasteet painolle ja sen laitteistolle. Lopulta sain miellyttävän tarjouksen ja festivaalityöryhmä pääsi tähän hintaan pohjaten laittamaan lisää hakemuksia rahoittajille.

5 Pohdintaa

Kaiken kaikkiaan voin olla tyytyväinen lopputulokseen, sillä asiakas oli tyytyväinen suunnittelemaani kirjaan ja työskentelyyni, eli olin onnistunut suunnittelijana. Kirjan ulkoasu on yhtenäinen tapahtumailmeen kanssa ja toimii hyvin festivaalin viestinviejänä ja dokumenttina kesän 2013 tapahtumista Kolilla. Harmillista tietenkin on, ettemme ehtineet viimeistellä prosessia opinnäytetyöni aikana, joten kirjan lopullinen painoprosessi voi sisältää vielä lisää opettavaisia yllätyksiä jotka eivät ole raportissani. Valmis taidejulkaisu laitettaisiin painoon vasta lukuisien oikolukukertojen ja hankkeen ulkopuolisten silmien kautta. Tässä vaiheessa esittelemäni kirja voi myös muuttua vielä hiukan.

Suurimmat haasteet tulivat eteen, kun asiakkaan kanssa sovitut aikataulut eivät toteutuneetkaan. Mikäli aineisto olisi saatu ajoissa, olisin ehtinyt työstämään kirjan ulkoasua kauemmin eikä taitossa olisi tullut niin kiire. Myös kirjan korjauksia sain odottaa pidempään kuin oli sovittu, mikä lisäsi kiirettä entisestään. Näin laajassa projektissa on siis tärkeää, että kaikki osapuolet ovat sitoutuneet sovitun aikatauluun ja tekevät kaikkensa sen toteutumiseksi. Aikaa tulee varata päätöksentekoon runsaasti, mikäli kyseessä on ryhmä toimeksiantajia eikä vain yksi henkilö. Mikäli materiaali ja päätökset kulkevat suuren ryhmän tai koneiston läpi, prosessi etenee hitaammin kuin yhden toimeksiantajan kanssa. Ryhmästä on hyvä valita yksi yhteyshenkilö, joka toimittaa lopullisen informaation molempiin suuntiin, jolloin viestintä on nopeaa ja helppoa.

Valokuvia taitossa käyttäessäni havaitsin, että kuvaa ottaessa on hyvä käyttää hieman väljempää rajausta kuin ehkä muussa käytössä olisi tarpeellista. Painotuotteessa arkin reunasta reunaan ulottuva painopinta vaatii vähintään 3 millimetriä joka reunaan, jotta puhtaaksi leikkaus onnistuu hyvin. Dokumentointivaiheessa kannattaa siis muistuttaa itseään aina aika ajoin materiaalin käyttötarkoituksesta ja sen vaatimuksista, jotta toteutusvaiheessa ei tule turhia haasteita vastaan ja työskentely sujuu jouhevasti.

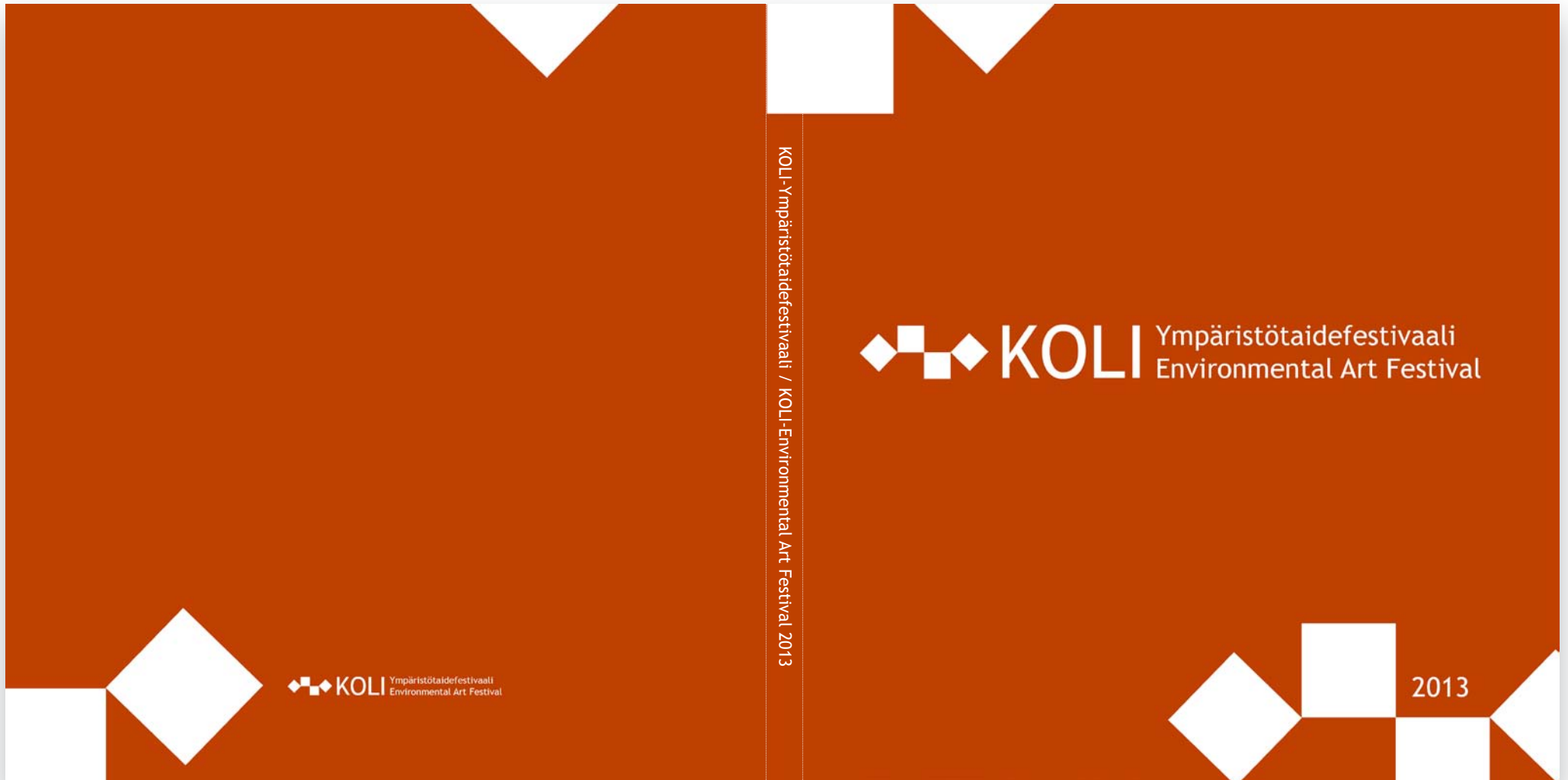
Erikoisen työstämisestä teki myös se, ettei budjettia tiedetty missään vaiheessa. Yleensä ensimmäiseksi sovitaan budjetti jossa on pysyttävä ja sen jälkeen tehdään valintoja määritellyissä raameissa. Nyt rahoituksen ollessa täysin auki pääsin tekemään valintoja omaan arviointikykyyni perustuen enkä hintalappuja tuijottaen. Näillä valinnoilla päädyttiin melko edullisiin painokustannuksiin, mutta samalla kuitenkin erottuvaan kirjan ulkoasuun. Mikäli kustannuksista ei olisi tarvinnut tinkiä, olisi kirjasta saanut toki näyttävämmän lakkauksilla ja preeglauksilla eli kohopainatuksilla. Aina uuden projektin alussa onkin hyvä kysyä tilaajalta, mitä valmiilta painotuotteelta halutaan. Tuleeko sen olla mahdollisimman edullinen, näyttävä ja erottuva, kulutusta kestävä vai vähän näitä kaikkia. Nämä seikat yhdistettynä suunnittelijan näkemykseen ja käytettävään budjettiin auttavat lopullisen painomateriaalin valinnassa.

Kun lopullinen kirja saadaan painosta ulos, aion pyytää tarkan palautteen asiakkaalta, jotta voin oppia mahdollisista heikoista kohdista ja tiedän mikä onnistui festivaalityöryhmän mielestä erityisen hyvin. Näitä tietoja voidaan hyödyntää sitten tulevien KOLI-ympäristötaidefestivaalien järjestämisessä ja kirjojen taitossa. Emme vielä tiedä kuka taittajana toimii tulevaisuudessa. Voin varautua tekemään työn tai siihen, että opastan seuraajalleni tekemäni ilmeen soveltamista.

Opinnäytetyöprosessi oli kaiken kaikkiaan erittäin opettavainen, sillä pääsin tutustumaan moniin painotuotteeseen ja taidekirjaan liittyviin asioihin, joihin toki opinnoista saatua tietoperustaa jo oli ennestäänkin. Suuri vastuu kokonaisen kirjan suunnittelusta oli uusi kokemus, ja siksi päätöksien tulikin olla perusteltuja ja hyvään taustatyöhön pohjautuvia. Asiakkaan toiveet tuli myös huomioida, ja tarvittaessa osata perustella ammattitaitoisesti, miksi joku toinen vaihtoehto olisi ehkä toimivampi. Kaikkien valintojen tuli tapahtua useista vaihtoehdoista karsimalla ja pohtimalla, mikä auttaa saavuttamaan juuri tämän kirjan tavoitteet.

Lähteet

- Ahola A., Nylander L., Purto M., Torikka A., & Valkonen-Goldblatt A., 2007. Biblioteko. Joensuu.
- Eräpuu, T, 2011. Kirjansidontaa omin käsin 2. Helsinki: Picaset Oy.
- Itkonen, M., 2007. Typografian käsikirja. 3., laajennettu painos. Helsinki: RPS-yhtiöt.
- Kantokorpi O., Didrichsen M. & Sundell D., 2012. Outi Heiskanen. Helsinki: Didrichsen.
- Kuusela, T, 2004. Taiteilijat kirjaimia piirtämässä. Helsinki: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Loiri P. & Juholin E., 1998. Huom! Visuaalisen viestinnän käsikirja. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Lyytikäinen K., & Riikonen H., 1995. Painotuotteen suunnittelu. Opetushallitus 1995.
- Toro, M., 1999. DTP & painotyö. Porvoo: WSOY.
- Valjakka T. & Haapala L., 2009. Ars Fennica 2009. Helsinki: Henna ja Pertti Niemistön kuvataidesäätiö.

POHJOISMAISET TAITEILIJAT
NORDIC ARTISTS

KOLI Ympäristötaidefestivaalin pohjoismainen yhteistyö, kutsutut pohjoismaiset taiteilijat

*Nordic Artists invited to
the KOLI Environmental Art Festival*

MARKKU HAKURI
1946/Helsinki
Kuvataiteilija/Visual Artist
Espoo, Suomi/Finland
www.markkuhakuri.eu

VIIMEINEN YHTEYS

Kolin kansallispuistoon kesällä 2013 sijoittuva teos Viimeinen yhteys kuuluu sarjaan ”kokeita ihmisenmuotoisilla esineillä”. Heinillä täytetyt valkoiset suojaaalarihakmot ovat olleet tätä ennen kiipeilemässä mm. Mikkelin tuomiokirkon kapeissa ja Helsingin rautatien tornilla. Tällöin teoskokonaisuus on sijoittunut ulkotilassa lähinnä kaupunkiympäristön rakenteisiin, kuten valaisin- ja sähköpylväisiin.

Valkoisesta suojaavuvusta on tullut lähes vertauskuva ihmisen aiheuttamille kaikenlaisille ympäristöön liittyville ongelmille. Sotien seurauksena tutkijat ovat pukeutuneet suojaaalarieihin selvittäessään joukkotuhon uhreja. Suojapukuihin verhoutuneet vapaaehtoiset ovat puhdistaneet öljytuhojen saastuttamia rantoja ja eläimiä.

Viimeinen yhteys viittaa ihmisen elämän hetkellisyyteen. Se pyrkii muistuttamaan meitä riippuvuudestamme ympäristöstämme sekä sen tuhoamisesta aiheutuvista peruuttamattomista muutoksista.

THE LAST CONNECTION

The Last Connection, an installation placed in Koli National Park summer 2013 among the white birch trees, belongs to a series which experiments with human figure objects. The white overall clad figures filled with hay have climbed before Mikkeli Cathedral and at Helsinki Railway Station. There the installation was connected with surrounding structures such as light and electric poles.

White overalls have become a symbol for many environmental problems caused by humans. For example, war time investigators have dressed in overalls when dealing with the victims of massacre. Volunteers dressed in overalls have been cleaning beaches coated and polluted by oil.

Last Connection reminds us of our dependence on the environment and the irreversible changes and destruction humans' cause. It also represents the short duration of human life.

TIINA HALLAKORPI

1960/Helsinki
Kuvataiteilija/Visual Artist
Yhteisötaiteilija/Community Artist
Helsinki, Suomi/Finland
www.environmentalart.net/taiteilijalinkit.htm

HAAVEIDEN SILTA

Työskentelyni lähtökohtana on yleensä paikka, joka kuuluu olennaisena osana teokseen. Puusilta vahvistaa vaikutelmaa puron ja sen ympäristön romanttisuudesta, jolloin maisemasta tulee kuin Monetin maalaus. Halusin jättää kaiteiden väliin tyhjän tilan. Näin vain haaveet pääsevät sillan yli. Kaiteiden väliin voi heittää kolikon ja toivoa.

Puron rannasta löytyi myös jäännöksiä ideoimastani "Sininen Metsä" ympäristötaidepolusta, jonka Lieksan lasten ja nuorten taidekoulu toteutti vuonna 2010 yhteistyöprojektina Airi Ikonen ja Liisa Tommilan johdolla. Nyt maalasin pari kiveä lisää siniseksi kytkeäkseen tämän lasten taidekoulun teoksen rippeet uuteen teokseen.

Sillan kaiteet löytyivät Kolin satamasta ja pystyttämisen hoiti Liisa Tommila, kiitos!

BRIDGE OF DREAMS

The starting point for my work is usually the place which is an essential part of the piece. The wooden bridge strengthens the romantic impression of the environment around the stream, thus becoming like painting by Monet. I wanted to leave a gap between the rails. That way only dreams can travel across the stream. You can throw a coin in between the railings and make a wish.

I also found remnants of an environmental path which was my initially idea but executed by Lieksa Children's Art School with Airi Ikonen and Liisa Tommila in 2010. Now I painted a few stones blue in order to link this new work with the Lieksa Children's Art School one.

The railings for the wooden bridge were found in Koli Harbour and they were put up by Liisa Tommila, thanks!

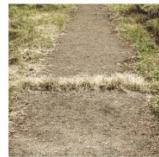

AALTO-YLIOPISTO, TAITEIDEN JA SUUNNITTELUN KORKEAKOULU
AALTO UNIVERSITY, SCHOOL OF ARTS, DESIGN AND ARCHITECTURE

koli.tristanhamel.eu/

INKA KOSONEN
KIVIKASVOT
STONE FACES
Suomi/Finland

LAURA BOIT
LUONNON SUOJATIE
NATURAL CROSSWALK
Ranska/France

SATOMI KOYANAGI
VARJOHIPPA
SHADOW TAG
Japani/Japan

HARUKA MAITANI
KEHYKSET
FRAMES
Japani/Japan

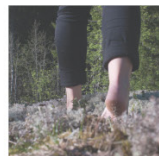
YUNHYE KIM
SINIPIIKA
BLUE MAID
Etelä-Korea/South-Korea

AKIHIKO SUGIURA
EINARIN PELI
GAME OF EINAR
Japani/Japan

TONG REN
KIVI JA PUU
A STONE AND A TREE
Kiina/China

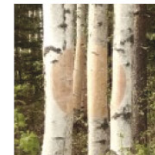
SUVI SAASTAMOINEN
MINUN POLKUNI
MY PATH
Suomi/Finland

NINA TEERILAHTI
KOLI SARJAKUVAT
KOLI COMICS
Suomi/Finland

JUNGAE SEO
LIFE OF ANTS
MUURAHAISTEN ELÄMÄÄ
Etelä-Korea/South-Korea

ELIZABETH BRADLEY
OPTINEN AURINKO
OPTIC SUN
Iso-Britannia/United Kingdom

SAANA KYTÖMÄKI
KANNON ÄÄNIÄ JA TASAPAI-
NOILUA PUUNRUNGOLLA
VOICES FROM THE STUB OF
TREE AND BRINKMANSHIP
ON THE TREE TRUNK
Suomi/Finland

AUNIS AHONEN
MUURAHAISEN JÄLJET –
piirustusprojekti
ANT TRACKS –
Drawing project
Suomi/Finland

ESITYKSET, PERFORMANSSIT, TYÖPAJAT

KOLI Ympäristötäidefestivaalilla vieraili myös esiintyviä taiteilijoita. Festivaaleilla toteutettiin työpajoja ja osallistavia tapahtumia sekä esityksiä.

PERFORMANCES AND WORKSHOPS

Also performing artists visited KOLI Environmental Art Festival. Artists arranged participatory happenings, workshops and performances.

HEIKKI TOLIN

1985/Porvoo
Sirkustaiteilija/Circus artist
Helsinki, Suomi/Finland

HEIKKI TOLIN

Valmistuin Koulutuskeskus Salpauksen sirkuslinjalta helmikuussa 2009. Perustimme siitä lähtien hyvin aktiivisesti Suomessa ja ulkomailla toimivan nykysirkusryhmä Sirkus Aikamoisen. Valmistamme tällä hetkellä uutta pienempään tilaan sopivaa täyspitkää nykysirkusesitystä nimeltään "Onnellisten maa", joka saa ensi-iltansa vuoden 2014 keväällä.

Taiteellisen työn ohella olen vuodesta 2009 alkaen toiminut sirkusopettajana useissa nuorisosirkuksissa, sekä Salpauksen sirkuslinjalla. Ensisijainen sirkuslajini on esine-manipulaatio. Lisäksi harjoitan muun muassa pariakrobatiaa, heittovolttiakrobatiaa, soitan kitaraa ja mandoliinia, suunnitelen visuaalista ilmettä, sekä sävellän musiikkia teoksiimme.

I graduated as a circus artist in the beginning of year 2009. Together with my colleagues we established a contemporary circus group Circus Aikamoinen. Right now we are preparing a new contemporary circus performance called "Onnellisten maa", the premier coming in the spring in year 2014.

Besides my own work as an artist, since 2009 I've been working as a circus teacher in many youth circuses and in Salpaus Further Education Center. My primary discipline is object manipulation. I also do pair-acrobatics, banquing, play guitar and mandolin, make visual design and compose music to our performances.

HEIDI MIIKKI

1989/Porvoo
Tanssija/Dancer
Copenhagen, Tanska/Denmark

HEIDI MIIKKI

Valmistuin keväällä 2013 tanssijaksi Pohjois-Karjalan ammattiotopisto Outokummun tanssin koulutusohjelmasta. Koulun tiimoilta ja sen ulkopuolella on toteutettu useita tanssiprojektioita, joissa olen ollut sekä tanssijana että koreografina. Viimeisin teokseni, oppinäytetyösooloni "Unet-on, Sininen uni meressäni", esitettiin kevään aikana Joensuussa ja Kuopiossa.

Koulun ohella olen tehnyt opetustöitä erilaisten tanssi- ja liikuntaryhmien ohjaajana. Olen kiinnostunut yhdistämään eri taiteen aloja, ja omat kiinnostuksen kohteeni ovatkin tanssi, musiikki ja sirkus. Soitan pianoa, ja uusia musiikillisia aluevaltauksia tapahtuu parhaillaan. Tällä hetkellä opiskelen sirkusta Köpenhaminassa (Academy for Untamed Creativity).

I graduated as a dancer from North Karelian College Outokumpu (spring 2013). Within and outside the school I have been working in productions both as a dancer and as a choreographer. My latest solodancepiece "Unet-on, sininen uni meressäni" was performed last spring in Joensuu and Kuopio.

Besides my studies I have been teaching different dance- and music sport-groups, for children and adults. I am very interested about combining different art forms and fields in my work, from dance and circus to music and theatre. I play piano and I'm expanding my musical skills at the moment. At the moment I'm studying circus in Copenhagen (Academy for Untamed Creativity).

5.5.-7.5.2013 ei yläikärajaa! – Tanssija Heidi Miikin ja sirkustaiteilija Heikki Tolinin työpaja aikuisille

May 5th-7th 2013 no upper age limit! – Workshop for adults by dancer Heidi Miikki and circus artist Heikki Tolin

11.5.2013 Tanssija Heidi Miikin ja sirkustaiteilija Heikki Tolinin esitys Kolin kyläkaupan terassilla

May 11th Performance by Dancer Heidi Miikki and Circus artist Heikki Tolin in front of Koli village shop

TUKIJAT / SUPPORTERS

Suomen Kulttuurirahasto, Pohjois-Karjalan maakuntarahasto
The Finnish Cultural Foundation, North Karelia Regional Fund

Pohjoismainen kulttuurirahasto
Nordic Culture Fund

Pohjois-Karjalan taidetoimikunta
The Arts Council of North Karelia

Pohjois-Karjalan Maakuntaliitto
Regional Council of North Karelia

Kolin Kulttuuriseura ry
Koli Culture Association

Lieksan kaupunki
City of Lieksa
www.lieksa.fi

YHTEISTYÖSSÄ / IN COOPERATION WITH

Metsähallitus, Kolin kansallispuisto
The Administration of Forests, Koli National Park
Senior Advisor Eevi Nieminen (2012), Tiina Hakkarainen (2013-), Planning Officer Arto Saari, National Park Superintendent Kyösti Tuhkalainen
www.metsa.fi
www.luontoon.fi

Kolin Rynnäsen taiteilijaresidenssi
Artist Residence Koli Rynnänen
www.taike.fi/fi/web/pohjois-karjala/kolin-ryynanen

Kolin Kulttuuriseura ry
Koli Culture Association
Liisa Tommila and Jukka Tommila

Kolin matkailuyhdistys ry
Koli Tourist Association
www.koli.fi

Kolin Kotiseutuyhdistys ry
Koli Local Folklore Association
www.kolinkotiseutuyhdistys.fi

Urheiluseura Kolin Ipatti ry
Koli Sports Club Ipatti

Kolin Kalastusseura
Koli Fishing Cooperative

Maaseudun Sivistysliitto, Itä-Suomen aluekeskus
Union of Rural Education and Culture, The Regional office of Eastern Finland
Timo Reko
www.msl.fi

Kirsikoti
www.kirsikoti.fi

Lieksan taidetoimintakeskus, Honkalampi-säätiö
Lieksa Art Activity Center, Honkalampi Foundation
<http://hls2012.luovanet.fi/taidetoimintakeskus>

Lieksan KOTO-toimisto
Lieksa KOTO service for immigrants

Joensuun Taidemuseo Onni
Joensuu Art Museum Onni
www.joensuu.fi/taidemuseo

Esteetön Taide ja Kulttuuri ry
Accessible Arts and Culture
www.etku.fi

Kulttuuriyhdistys Louhi ry
Cultural Association Louhi
www.louhitalo.fi

Aalto-yliopisto, Taiteen laitos, Ympäristötaide
Aalto University, The Department of Art, Environmental Art
www.environmentalart.fi

Karelia-ammattikorkeakoulu
Karelia University of Applied Sciences
Sosionomiopiskelija/studying Bachelor of Social Services:

Noora Nevalainen
Muotoilijaopiskelija/studying Bachelor of Design:
Outi Vornanen
Medianomiopiskelijat/studying Bachelor of Media:
Robert Karhi, Olli Ikonen; Opettaja/teacher Jyrki Kurki
www.karelia.fi

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Humak University of Applied Sciences
Kulttuurituottajaopiskelija/student in Cultural Management:
Hanna Vainio
Yhteisöpedagogiopiskelija/student in NGO and youth work:
Antoona Kupiainen
www.humak.fi

Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä, tekniikka ja kulttuuri
North Karelia Municipal Education and Training Consortium, North Karelia College Joensuu, Technology and Culture
Opiskelijat/students: Laura Keronen, Sandra Kinnarinen, Iina Jouskari, Jaana Jylhä-Ollila, Sami Pasanen, Sini Pyökkönen;
Opettajat/teachers: Ari Peltola, Seppo Timonen
www.pkky.fi

Elontila Ay
www.elontila.fi

Saga Spirit Oy
www.sagaspirit.fi

Matkailutila Paimentupa
www.paimentupa.fi

SPONSORIT / SPONSORS

Pukkila Oy
www.pukkila.com

Dialab Oy
www.dialab.com